

ПВНЗ «Кіровоградський інститут державного та муніципального управління
Класичного приватного університету»

Кафедра обліку та оподаткування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з
навчально-методичної
та наукової роботи

_____ Г. Ю. Шаркова
«__» _____ 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІНАНСИ»

галузь знань **0305 «Економіка та підприємництво»**
напрямок підготовки **6.030509 «Облік і аудит»**
форма навчання **денна**

(Шифр за ОПІ ПІ 1.5)

Кіровоград - 2016 рік

Робоча програма з дисципліни «Фінанси» для студентів за напрямом підготовки 6.030509 «Облік і аудит», 2016 року

Розробники програми: доцент кафедри обліку та оподаткування,
к.е.н. Ланова М.І.

Протокол №1 від 02 вересня 2016 року

Завідувач кафедри _____ С.П.Ніколаєва

«_____» _____ 2016 року

Схвалено науково-методичною комісією з ПВНЗ «Кіровоградський інститут державного та муніципального управління Класичного приватного університету»

«_____» _____ 20__ року, протокол № _____

«_____» _____ 201__ року Голова _____ Г.Ю. Шаркова

© ПВНЗ «КІДМУ КПУ», 2016 рік
© Ланова М.І., 2016 рік

1. Опис навчальної дисципліни

«Фінанси»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 0305 «Економіка та підприємництво»	Нормативна	
Модулів – 1	<p style="text-align: center;">Спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»</p>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 5		3-й	
Змістовий модуль 1. Сутнісна природа фінансів, основи розвитку фінансової науки, фінансової політики та фінансового права		6-й	Семестр
Змістовий модуль 2. Загальнодержавні фінанси			
Змістовий модуль 3. Місцеві фінанси, позабюджетні ресурси, страхування			
Змістовий модуль 4. Окремі елементи фінансової системи		Лекції	
Змістовий модуль 5. Управління фінансами, фінансова безпека держави			
Загальна кількість годин – 144		32 год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,4 самостійної роботи студента – 6,9	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Практичні, семінарські	
		16 год.	
		Лабораторні	
		- год.	
		Самостійна робота та індивідуальні завдання	
		96 год.	
		Вид контролю: екзамен	

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

– для денної форми навчання – 0,5

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Теоретичний курс «Фінанси» — одна із спеціальних базових дисциплін підготовки бакалаврів з економіки.

В умовах ринкових відносин фінанси використовуються державою як ефективний регулятор усіх сфер економічного життя суспільства. Практично всі економічні інструменти господарювання (ціноутворення, оплата праці, комерційні розрахунки, інвестиційна діяльність, кредитування, бухгалтерський облік тощо) пов'язані з фінансами. Тому курс «Фінанси» має міжгалузевий характер. Він вивчається студентами після ознайомлення із загальнотеоретичними економічними дисциплінами, такими як «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Економіка підприємства» та ін., що дає змогу закріпити вже набуті знання і поглибити професійну підготовку фахівців економічного профілю.

Засвоєння теоретичних засад фінансових відносин створює ту основу, на якій базується вивчення прикладних фінансових дисциплін, що розкривають конкретні питання організації фінансів у різних ланках фінансової системи.

Мета курсу — вивчення сукупності фінансових відносин, які виражають розподіл і перерозподіл вартості валового внутрішнього продукту на макро-, мезо- і мікрорівнях.

Знання цих питань необхідні майбутньому спеціалісту, щоб об'єктивно оцінювати економічні процеси, які відбуваються в суспільстві, розуміти сутність і тенденції розвитку фінансових відносин та їх особливості у сфері державних фінансів і фінансів господарських одиниць, уміти розробляти й вирішувати актуальні питання теорії і практики розбудови фінансової політики держави. Вивчення теоретичних основ фінансових відносин дає змогу досить швидко опанувати зміни, які відбуваються у фінансовій практиці.

Завдання курсу — дати правильне розуміння закономірностей у сфері фінансових відносин держави, суб'єктів підприємницької діяльності та населення і розкрити шляхи використання цих закономірностей у практиці фінансової роботи; визначити сукупність заходів, що забезпечують використання фінансів як одного з дійових важелів економічної політики держави.

Програма курсу передбачає послідовне вивчення теоретичних основ функціонування фінансів в умовах ринку, принципів і конкретних форм організації фінансових відносин у різних сферах життєдіяльності суспільства, теоретичне обґрунтування практики функціонування фінансового механізму у процесі формування та використання централізованих і децентралізованих фондів фінансових ресурсів суспільного призначення.

Після опанування курсу «Фінанси» студент повинен **знати** теоретичні основи формування та реалізації фінансової політики, функціонування загальнодержавних фінансів, фінансів суб'єктів господарювання та міжнародних фінансів, особливості розвитку фінансового ринку, основні аспекти зміцнення фінансової безпеки держави. Студент повинен **уміти** використовувати набуті теоретичні знання для аналізу взаємозалежності змін, що відбуваються у фінансовій сфері, управління їх цільовим спрямуванням, вірно оцінювати можливі альтернативні варіанти рішення і реалізації різних фінансових проектів, критично осмислювати глибинну соціально-економічну сутність різних фінансових інститутів.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Сутнісна природа фінансів, основи розвитку фінансової науки, фінансової політики та фінансового права

Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів

Предмет фінансової науки. Сутність фінансів. Необхідність та характерні особливості фінансів. Функції фінансів. Фінансова система.

Тема 2. Генезис і еволюція фінансів

Фінанси як економічна категорія. Історичний характер фінансів. Еволюція податку як важливої первинної форми фінансів. Розвиток регалій як методів формування доходів місцевої казни. Розвиток субсидій. Історичні етапи розвитку фінансів.

Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки

Історичні передумови виникнення фінансової науки та її роль у суспільстві. Сутність та структура фінансової науки. Зміст системи фінансових наукових знань та інструментарій фінансової науки. Розвиток фінансової науки у XV-XIX ст. Світова фінансова наука у XX ст. Розвиток фінансової науки у сучасний період.

Тема 4. Фінансова політика і фінансове право

Фінансова політика, її сутність, мета, завдання. Типи фінансової політики. Значення фінансової політики. Особливості формування та реалізації сучасної фінансової політики. Фінансовий механізм як інструментарій реалізації фінансової політики. Поняття та система фінансового права.

Змістовий модуль 2. Загальнодержавні фінанси

Тема 5. Податки. Податкова система

Сутність, необхідність та види податків. Функції податків. Принципи оподаткування. Податкова політика і податкова система України. Організація податкової роботи та діяльність державної податкової служби.

Тема 6. Бюджет. Бюджетна система

Соціально-економічна сутність, необхідність та призначення бюджету. Бюджетна політика і бюджетний механізм. Бюджетний устрій та бюджетна система. Економічна сутність і склад доходів бюджету. Сутність, склад і класифікація видатків бюджету. Бюджетні права та бюджетна ініціатива. Бюджетний процес.

Тема 7. Бюджетний дефіцит

Поняття стану бюджетного фонду та дефіциту бюджету. Соціально-економічні наслідки бюджетного дефіциту. Джерела фінансування дефіциту бюджету та їх класифікація. Методи обмеження та шляхи скорочення дефіциту бюджету.

Тема 8. Державний кредит

Економічна природа та роль державного кредиту. Форми державного кредиту та класифікація державних позик. Сутність та соціально-економічні наслідки державного боргу. Управління державним боргом.

Змістовий модуль 3. Місцеві фінанси, позабюджетні ресурси, страхування.

Тема 9. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання

Основи теорії місцевих фінансів. Сутність, функції та принципи організації місцевих фінансів. Місцеві фінансові інститути та їх характеристика. Роль місцевих фінансів в економічній системі держави. Поняття бюджетного федералізму. Механізм фінансового вирівнювання.

Тема 10. Соціальні позабюджетні фонди

Необхідність, зміст і роль соціальних позабюджетних фондів. Становлення та розвиток соціальних позабюджетних фондів. Загальна характеристика соціальних позабюджетних фондів. Вітчизняна практика функціонування соціальних позабюджетних фондів.

Тема 11. Страхування та страховий ринок

Об'єктивна необхідність і сутність страхового захисту. Страхові фонди як джерело забезпечення страхового захисту. Економічна природа і сутність страхування. Функції і принципи страхування. Класифікація страхування. Поняття страхового ринку, його структура. Державне регулювання у сфері страхування.

Змістовий модуль 4. Окремі елементи фінансової системи

Тема 12. Фінанси суб'єктів господарювання

Поняття суб'єкта господарювання, ознаки його ідентифікації. Класифікація суб'єктів господарювання. Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва (підприємств) реального сектору економіки. Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва – фінансових установ. Фінанси організацій і установ, створених органами виконавчої влади. Фінанси некомерційних організацій – об'єднань громадян. Фінансова діяльність підприємців–фізичних осіб.

Тема 13. Фінанси домогосподарств

Домогосподарство як інституційна економічна одиниця та суб'єкт фінансових відносин. Теоретичні основи фінансів домогосподарств. Бюджет домогосподарств, його структура. Сукупні ресурси і сукупні витрати домогосподарства. Заощадження домогосподарств, їх класифікація, мотиви та чинники. Особисті фінанси, їх розвиток в умовах ринку.

Тема 14. Фінансовий ринок

Фінансовий ринок у системі економічних відносин. Сегментація фінансового ринку. Характеристика інструментів фінансового ринку. Суб'єкти фінансового ринку. Фінансові посередники: класифікація та функціональне призначення.

Змістовий модуль 5. Управління фінансами, фінансова безпека держави

Тема 15. Фінансовий менеджмент

Сутність фінансового менеджменту. Фінансові рішення, їх розробка, прийняття та реалізація. Мета й основні завдання фінансового менеджменту. Стратегія і тактика фінансового менеджменту. Принципи і функції фінансового менеджменту. Механізм фінансового менеджменту, його сутність та складові.

Тема 16. Фінансова безпека держави

Економічна безпека як багаторівнева система: поняття та базові елементи. Фінансова безпека: сутність і місце в системі економічної безпеки. Механізм та системи забезпечення фінансової безпеки держави.

4. Структура навчальної дисципліни «Фінанси»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота
Модуль 1				
Змістовий модуль 1. Сутнісна природа фінансів, основи розвитку фінансової науки, фінансової політики та фінансового права				
Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів	9	2	1	6
Тема 2. Генезис і еволюція фінансів	9	2	1	6
Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки	9	2	1	6
Тема 4. Фінансова політика і фінансове право	9	2	1	6
Усього за змістовим модулем 1	36	8	4	24
Змістовий модуль 2. Загальнодержавні фінанси				
Тема 5. Податки. Податкова система	9	2	1	6
Тема 6. Бюджет. Бюджетна система	9	2	1	6
Тема 7. Бюджетний дефіцит	9	2	1	6
Тема 8. Державний кредит	9	2	1	6
Усього за змістовим модулем 2	36	8	4	24
Змістовий модуль 3. Місцеві фінанси, позабюджетні ресурси, страхування				
Тема 9. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання	9	2	1	6
Тема 10. Соціальні позабюджетні фонди	9	2	1	6
Тема 11. Страхування та страховий ринок	9	2	1	6
Усього за змістовим модулем 3	27	6	3	18
Змістовий модуль 4. Окремі елементи фінансової системи				
Тема 12. Фінанси суб'єктів господарювання	9	2	1	6
Тема 13. Фінанси домогосподарств	9	2	1	6
Тема 14. Фінансовий ринок	9	2	1	6
Усього за змістовим модулем 4	27	6	3	18
Змістовий модуль 5. Управління фінансами, фінансова безпека держави				
Тема 15. Фінансовий менеджмент	9	2	1	6
Тема 16. Фінансова безпека держави	9	2	1	6
Усього за змістовим модулем 5	18	4	2	12
Всього	144	32	16	96

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів	1
2	Тема 2. Генезис і еволюція фінансів	1
3	Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки	1
4	Тема 4. Фінансова політика і фінансове право	1
5	Тема 5. Податки. Податкова система	1
6	Тема 6. Бюджет. Бюджетна система	1
7	Тема 7. Бюджетний дефіцит	1
8	Тема 8. Державний кредит	1
9	Тема 9. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання	1
10	Тема 10. Соціальні позабюджетні фонди	1
11	Тема 11. Страхування та страховий ринок	1
12	Тема 12. Фінанси суб'єктів господарювання	1
13	Тема 13. Фінанси домогосподарств	1
14	Тема 14. Фінансовий ринок	1
15	Тема 15. Фінансовий менеджмент	1
16	Тема 16. Фінансова безпека держави	1
Всього годин:		16

6. Самостійна та індивідуальна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів	6
2	Тема 2. Генезис і еволюція фінансів	6
3	Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки	6
4	Тема 4. Фінансова політика і фінансове право	6
5	Тема 5. Податки. Податкова система	6
6	Тема 6. Бюджет. Бюджетна система	6
7	Тема 7. Бюджетний дефіцит	6
8	Тема 8. Державний кредит	6
9	Тема 9. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання	6
10	Тема 10. Соціальні позабюджетні фонди	6
11	Тема 11. Страхування та страховий ринок	6
12	Тема 12. Фінанси суб'єктів господарювання	6
13	Тема 13. Фінанси домогосподарств	6
14	Тема 14. Фінансовий ринок	6
15	Тема 15. Фінансовий менеджмент	6
16	Тема 16. Фінансова безпека держави	6
Всього годин:		96

7. Індивідуальні завдання

Види індивідуальних науково (навчально)- дослідницьких завдань:

- підготовка статті до друку;
- виступ на наукових конференціях (друковані тези);
- участь у інтернет-конференціях;
- участь у студентських олімпіадах;

- конспект з теми (модуля) за заданим або власно розробленим студентом планом;
- реферат з теми (модуля) або вузької проблематики;
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історичні розвідки тощо;
- розроблення навчальних та діагностичних тестових завдань (з теми, модуля, курсу);
- виготовлення схем;
- написання есе, творчих завдань тощо.

Студенти за темами, вказаними в тематичному плані дисципліни та у методичних рекомендаціях до самостійної роботи, виконують індивідуальні завдання у вигляді рефератів, реферативних доповідей, аналізу наукових статей, статистичних даних по місту, області, регіону.

Реферат є важливим засобом у засвоєнні знань. Мета реферативної доповіді полягає у засвоєнні студентами основних аспектів розкритої у реферативному дослідженні теми, формуванні запитань, проведенні дискусії. На семінарському занятті рекомендується обговорювати не більше двох рефератів.

Вимоги до реферату:

Обсяг – 10–15 аркушів формату А 4;

Структура – вступ, основна частина, висновок, список використаних джерел.

У вступі розкривається актуальність теми, визначається мета, в основній частині містяться основні положення дослідження, що розкривають тему, у висновку викладаються основні положення та пропозиції автора, що впливають із розгляду теми.

Реферативна доповідь та участь в її обговоренні можуть бути предметом окремого оцінювання викладачем або враховуватись ним при оцінці інших форм контролю.

8. Методи навчання

При вивченні дисципліни застосовуються такі методи навчання, як лекції з елементами бесіди, ілюстрація, вирішення проблемних ситуацій, навчальна дискусія, практичні заняття, тестування.

9. Методи контролю

Поточний контроль – оцінювання за результатами практичних занять.

Контроль самостійної та індивідуальної роботи

Підсумковий контроль

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота																Самостійна робота	Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3			Змістовий модуль 4			Змістовий модуль 5				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16			
3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	20	20	100

Самостійна робота

1. Підготовка статті до друку – 15 балів
2. Виступ на наукових конференціях (друковані тези) – 10 балів
3. Участь у студентських олімпіадах – 10 балів
4. Реферат з теми або вузької проблематики – 5 балів
5. Складання тестових завдань з теми – 5 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій.
2. Методичні рекомендації для практичних занять.
3. Методичні рекомендації для індивідуальної та самостійної роботи.
4. Тести, завдання.
5. Модульна контрольна робота.

12. Рекомендована література

Базова

1. Кириленко О. П. Місцеві фінанси : підруч. / О. П. Кириленко. – К. : Знання, 2006. – 677 с.
2. Опарін В. М. Фінанси (загальна теорія) : [навч. посіб.] / В. М. Опарін. – [5-те вид., без змін]. – К. : КНЕУ, 2008. – 240 с.
3. Фесенко І. А. Фінанси : [навч. посіб.] / І. А. Фесенко, І. Є. Алфьорова. – А. : ДонДТУ, 2012. – 334 с.
4. Кремень О. І. Фінанси : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / О. І. Кремень, В. М. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 412 с.

5. Фінанси : підруч. / [С. І. Юрій та ін.]; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. І. Юрія, д-ра екон. наук, проф. В. М. Федосова. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – К. : Знання, 2012. – 688 с.
6. Бак Н. А. Фінанси : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Н. А. Бак. – Ч. : Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. – Рута, 2012. – 351 с.
7. Фінанси: практикум : [навч. посіб.] / С. А. Кузнецова та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, акад. АЕНУ С. А. Кузнецової. – Д. : Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля, 2012. – 132 с.
8. Мельничук Л. Ю. Фінанси : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Л. Ю. Мельничук, О. М. Ротарь. – О. : Одес. ін-т фінансів Укр. Держ. ун-ту фінансів та міжнар. торгівлі. – Елтон, 2012. – 463 с.
9. Фінанси : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / [А. Я. Кузнецова та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. А. Я. Кузнецової, д-ра екон. наук, проф. Г. М. Азаренкової. – К. : Нац. банк України, Ун-т банк. справи, 2011. – 407 с.
10. Оспіщев В. І. Фінанси : курс для фінансистів : [навч. посіб.] / За ред. В. І. Оспіщева. – К. : Знання, 2008. – 567 с.

Допоміжна

1. Бюджетний кодекс України № 2456-VI від 08.07.2010 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
2. Закон України «Про страхування» № 85/96-ВР від 07.03.1996 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/85/96-ВР>.
3. Митний кодекс України № 4495-VI від 13.03.2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> .
4. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

5. Про основні напрямки бюджетної політики на відповідний рік (Бюджетна резолюція) : Постанова Верховної Ради України / Відомості Верховної Ради України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/327/97-вр>